

Beste mensen, ongelovigen zowel als gelovigen.

Ik sta hier voor u met de schroom van een leek die opgegroeid is in een tijd dat alleen priesters op de preekstoel stonden. Ik heb ook altijd opgekeken naar mensen die jaren hadden gestudeerd om specialist te worden in een domein en ik heb geen diploma in godsdienstwetenschappen of in theologie.

Anderzijds besef ik ook dat het bezitten van kennis de spreker soms verleidt om niet meer te verwijzen naar zijn eigen levenservaring en boven de hoofden te “preken”, iets wat ik zou willen vermijden. Ik denk ook dat er een zekere waarheid schuilt in de zin van Foucault :

“La vérité du patron est chez l’ouvrier” of anders gezegd : de waarheid van de man is ook gedeeltelijk bij de vrouw en die van de vader ook voor een deel bij de kinderen. Daarom heb ik soms iets met hen besproken.

De vraag die mij is gesteld roept vele vragen op. Ik zal er 5 proberen te beantwoorden.

- 1) Ben ik gelovig ?
- 2) Hoe ben ik katholiek geworden ?
- 3) Waarom ben ik katholiek gebleven ?
- 4) Is de zondagsmis belangrijk ?
- 5) Wat zijn mijn besluiten ?

I. Ben ik gelovig?

Geloven is een moeilijk begrip en vraagt om onderscheid.

- De wetenschap leert ons voortdurend dat niets is wat het schijnt en kennis evolueert voortdurend. In de 16^e eeuw pas ontdekten geleerden dat de aarde ook maar een planeet was en rond de zon draaide. Het heeft honderden jaren geduurd om deze kennis te verspreiden. Nu twijfelen wij hieraan niet meer. Geloof of ongelooft is nu vervangen door het ware inzicht.
- De geschiedenis van de wetenschap leert ons ook dat grote geesten iets kunnen begrijpen, soms lang vooraleer het is waargenomen. Zo begreep Einstein dat de tijd vertraagd wordt door massa en snelheid 100 jaar vooraleer dit is gemeten. Eigenlijk mag dus niemand beweren dat God niet bestaat omdat niemand Hem gezien heeft.
- Wat we geloven bepaalt ons handelen en we zijn zelfs bereid om ervoor te strijden. We moeten dus voorzichtig zijn met ons “geloven”. In de geneeskunde is een diagnose een hypothese die nog moet bevestigd worden. Een appendicitis wordt geopereerd, maar de diagnose wordt slechts met zekerheid gesteld door het microscopisch onderzoek van de verwijderde appendix.

Geloof en ongelooft zijn zoals hart en verstand, ze versterken elkaar in argument en dialoog. Geloof maakt inzet mogelijk ondanks twijfel.

- Wat geloof ik ?
 - Ik geloof dat de mens een beeld van God meedraagt in zichzelf. Dat beeld kan ons helpen wanneer we het nodig hebben. Wanneer alles goed gaat hebben we God weinig of niet nodig.

- Ik geloof dat het beeld van God is meegeëvolueerd met de evolutie van de mensheid.
- Ik geloof dat het christelijk Godsbeeld van de Trinitas het mooiste en diepste Godsbegrip is dat er bestaat omdat het veelheid en eenheid samenbrengt in een mysterieuze relatie van groeien in liefde.
- Ik durf niet meer geloven in mirakels en dus ben ik toch ook maar een kleingelovige.

2. Hoe ben ik katholiek geworden?

Heel eenvoudig, niet door bekering maar door geboorte uit katholieke ouders in een katholiek dorpje, met twee paters en één kloosterzuster in de familie. Ik werd al jong misdienaar en ik hield ervan, van het latijn, de vieringen, de muziek, de wierook, de processies, van al dat mooie, die schoonheid van het rijke roomse leven. Ik aanbad het verhevene en droomde soms van heilig worden. Ik herinner me ook dat in vele huisjes de spreuk hing “Er kan altijd nog een mondje bij” en dat de zin “Vlaanderen zendt zijn zonen uit” mij raakte.

Mijn onbezorgde jeugd eindigde op mijn 17 jaar toen mijn vader, de enige broodwinner, stierf, maar dankzij de studiebeurs kon en mocht ik verder studeren.

Het was een zeer turbulente periode in Leuven tussen 1963 en 1970. We werden verleid door revolutionaire ideeën, communistische ideologie, absolute vrijheid, leven in commune en als hippie, flower power, seksuele bevrijding...

Maar ik was niet zo'n vrije blije student want ik mocht niet mislukken en voelde me verantwoordelijk voor mijn moeder. Ik studeerde af en specialiseerde in heelkunde. Ik trouwde voor de kerk met het eerste meisje dat ik had gekust. Wel hadden we de gemengde werking gestart in de jeugdbeweging en een creatief spel opgevoerd waarin een pop van het toneel werd gegooid die de gezagsdrager voorstelde.

Onze katholieke praktijk wankelde. We gingen niet meer elke zondag naar de mis, we twijfelden over kinderdoop. Onze eerste dochter werd pas gedoopt na anderhalf jaar. Het kruisbeeld werd niet meer teruggehangen na het schilderen van de muur. De biecht werd afgeschaft. Het was een tijd dat vele priesters het celibaat niet meer aankonden en het ambt verlieten. Het tweede Vaticaans Concilie wekte enthousiasme, de encycliciek Humanae Vitae afschuw.

Als ik nu reflecteer over die periode :

- wij wilden uitbreken uit het paradijs omdat het te klein was en ons niet genoeg ruimte bood, zoals pubers hun vrijheid willen veroveren.
- Ik denk ook dat bevrijding nodig was :
 1. Waarom lag 450 jaar na Luther nog een aflatboekje in het kerkgestoelte zodat ik als ijverige jongen van 10, mij de hemel kon verzekeren door het opzeggen van gebedjes ?
 2. Waarom heeft de biechtvader mij steeds in de waan gelaten dat “onkuise gedachten” van een 14 jarige jongen zondig waren ?
 3. We moesten de catechismus van buiten leren met geboden en verboden, terwijl Jezus de vraag “Wat moet ik doen” ? beantwoordt heeft zoals in het Evangelie volgens Markus staat :

Het eerste gebod is :

“Luister, Israël”. (Ik besef nu dat de mens meestal niet luistert)

“De Heer onze God is de enige heer”

(Dit begrepen we, geen afgoden aanbidden)

maar dan kwam niet : gij moet Hem vrezen als een slaaf, onderdanig zijn, Hij zal U straffen en in het vagevuur werpen.

maar wel :

“U zult de Heer uw God liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel, met heel uw verstand en met heel uw kracht.”

Dus liefhebben met al onze creatieve vermogens.

“En het tweede gebod is gelijk aan het eerste : “U zult uw naaste liefhebben als uzelf.”

We mogen en moeten dus ook onszelf liefhebben, ons lichaam bv. Daaraan, zei Jezus, hangt de gehele Wet en de Profeten. Ik denk dat we deze boodschap toen niet echt hebben gekregen.

Hoe kunnen we God liefhebben ?

De psychanalist Cyrulnik heeft mij geleerd dat de mens van God houdt zoals hij van mensen houdt. On aime Dieu comme on aime les hommes. Maar wat de trotse mens vergeet is dat er altijd een liefde is die aan de onze voorafgaat : we leren als kind de liefde kennen door de liefde van onze ouders en het beeld van God wordt gevormd naar het beeld van onze vader.

3. Waarom ben ik katholiek gebleven ?

Ik denk dat ik in mijn werk 3 elementen zie die gebaseerd waren op de christelijke ethiek.

- Ik heb de patiënten behandeld met respect, ook als ze minder verstandig of minder mooi, of minder welstellend waren.
- Ik heb geen geldelijk gewin nagestreefd, geen emotionele indruk gemaakt om fondsen te verwerven.
- Ik heb tot het einde een wekelijkse bespreking van de patiënten georganiseerd waar alle problemen open besproken werden met medewerkers, studenten en de hoofdverpleegkundige.

In ons gezin hebben we onze kinderen in het katholiek onderwijs gebracht. Ze hebben de eerste communie, plechtige communie en vormsel gehad. We hebben hen later de vrijheid gelaten om al of niet naar de zondagsmis te gaan. Voor onszelf, voor mijn echtgenote en mij was er een kentering gebeurd rond 1986 : we hebben dan besloten elke zondag naar de mis te gaan en dit doen we nog steeds. De aanleiding is wel geweest dat ik in mijn zware chirurgie geconfronteerd werd met de grens van wat een mens kan herstellen. Als een patiënt stierf na een operatie dan kon ik dat niet herstellen Soms was er ook schuldgevoel. En hoe doe je 's anderendaags verder ?

Het heeft mij enorm geholpen, het heeft mij “verlost” als ik dit in de mis kon toevertrouwen aan Jezus en zijn Vader waarvan de liefde ook de dood kon overwinnen.

En dat brengt me bij de volgende vraag.

4. Is de zondagsmis belangrijk ?

Onze paus stelt duidelijk : de mis is het echte hart van de kerk en de bron van haar leven. Zonder de Eucharistie sterft ons christelijk leven. Ik ben het daar volledig mee eens en ik ben de paus dankbaar dat hij er catechese over geeft.

Wat vind ik er zo belangrijk in ?

- Het gebaar om een kaars aan te steken tegen het geweld, ook dat in ons eigen hart
- Het kruisteken om ons Godsbeeld bewust te maken.
- De vraag om ontferming.

In de jaren '60 wilden we het begrip zonde niet meer horen. Nu moet ik de paus gelijk geven als hij zegt dat we allen zondaars zijn. Ook ik ben maar een zwakke mens en ik besef dat ik de liefde van anderen en vooral van mijn echtgenote en kinderen vaak op de proef heb gesteld, iets wat we niet mogen doen.

Ik denk dat ik wat begrijp hoe Petrus en de leerlingen zich gevoeld moeten hebben na de kruisdood van Jezus. Ze waren laf geweest, gevluht, hadden Hem verraden. "Ik ken die mens niet".

En Paulus dan die als rechtgelovige Jood die afvalligen vervolgt tot hij inziet hoe wreed hij onschuldigen behandelt.

Ik heb mij afgevraagd : maar wat is die Blijde Boodschap nu toch eigenlijk ?

Ik denk dat ze dan pas ingezien hebben dat Jezus hen had geleerd dat God aan de mensen zelfs de terechtstelling van zijn onschuldige zoon kon vergeven. De vergiffenis van het kwaad is de echte bron van vrede in het hart. De liefde is sterker dan de wet en dan de dood.

Ik denk ook dat het daarom onvermijdelijk was dat de christenen zich moesten losmaken van het Joodse geloof dat aan de Wet vasthield om universeel te kunnen worden, los van volk, natie en cultuur.

De vredeswens in de mis drukt dit zo mooi uit en ik weet diep in mijn hart : als we die niet meer kunnen uitwisselen met onze levenspartner dan is er een groot probleem.

De paus vat het belang van de mis samen : de mis leert ons te danken, ons leven als een geschenk en een gave van liefde te zien en leert ons ook gemeenschap te vormen.

Ik vind het wel spijtig dat het Gloria verdwenen is. Ik denk ook dat we van de Afrikanen moeten leren om meer vreugde uit te stralen. De westerse christenmens voelt mee met het lijdende lichaam maar beleeft het lichaam niet genoeg als ons mooie instrument van zorg en liefde, het middel om de ander te ontmoeten, te beluisteren, te steunen, te beminnen, te laten genieten.

5. Wat zijn mijn besluiten?

1. Ik ben de Kerk zeer dankbaar omdat zij zich reeds 2000 jaar inzet om de Blijde Boodschap te brengen naar alle mensen tot in de verste uithoeken op onze planeet. Onlangs is nog aangetoond dat de indianen in 1500 nog kinderen levend offerden voor hun goden. Het is dankzij de kerk dat ik katholiek ben geworden. Ik hoop en bid dat protestanten, anglicanen en oosterse kerken zich op een dag terug kunnen verenigen met de katholieke kerk.
2. Ik denk dat het eerste gebod op de eerste plaats moet blijven als fundament voor het tweede gebod. We mogen ons niet laten verleiden tot een te naïef geloof in het humanisme van de mens.
3. We moeten ons inzetten voor de zondagsrust en tegen de economische invulling ervan.
4. We kunnen ons moeilijk christen noemen als we van de 168 uren in de week er nog niet 1 willen besteden aan het gebed bij uitstek. De mis is gratis voor iedereen en gebeurt in de mooiste gebouwen die we hebben.
5. Ik denk dat we ten opzichte van onze kinderen een fout hebben begaan door het gezinsgebed te verwaarlozen. Ik zal het mooie gebed van de paus bij de eerste werelddag van de armen terug een plaats geven.

Laat ons bidden dat de Heer ons zegent. Zegen deze maaltijd, zegen hen die hem hebben bereid, zegen ons allen, zegen onze harten, onze familie, onze verlangens, onze levens en geef ons gezondheid en kracht. Amen

6. Ik zal mij met nog meer overtuiging inzetten
 - communie dragen bij de zieken
 - de kerk helpen openhouden
 - zorgen dat mijn boek over wondzorg dank zij LUMOS bij de armen in Afrika geraakt
 - om zachtaardiger te worden van hart en zo aan de oproep van de paus tot heiligheid mee te werken
7. Ik wil geloven en vertrouwen dat de vrijheid die we aan onze kinderen hebben gegeven een meerwaarde betekent voor hen maar ook voor de Kerk. We mogen ons geloof nooit willen opleggen aan anderen want dan wordt onze moraal pervers en doet iedereen lijden.

Enkele bronnen

- Boris Cyrulnik : Psychotherapie de Dieu ; Odele Jacob, Paris, 2017
- Carlo Rovelli : The order of Time ; Penguin, UK, 2018
- Lesley Hazleton : Agnostic, a spirited manifest ; Riverhead Books, New York, 2016
- Paus Franciscus : Gaudete et exultate ; Vaticaan, 2018
- Paus Franciscus : Laudato si, Vaticaan, 2015
- Osservatore Romano , weekly English edition, Vaticaan.